

Allehelgen 2024 Mindegudstjeneste for Familier & Sorg

Bibelens allersidste kapitel stikker meget ud i forhold til alle de andre tekster. Det er et drømmesyn – og vi ved jo, at drømme er underlige og surrealistiske. Nogle kan være stærke og påvirker os længe efter vi er vågnet. Drømmen kan sætte sig fast som et varsel om, hvad der vil ske. Sådan en drøm eller åbenbaring får altså det sidste ord i Bibelen, og selvom vi almindeligvis ikke tillægger denne åbenbaring nogen særlig betydning, så har den nogle smukke billeder. Vi skal høre et stykke som beskriver dommedag – ikke som noget forfærdeligt, men som vores redning og forløsning efter al den smerte vi så længe har slæbt rundt på.

Denne hellige lektie skrives i Johannes

Åbenbaring:

Og jeg så en ny himmel og en ny jord. For den første himmel og den første jord forsvandt, og havet findes ikke mere. Og den hellige by, det ny Jerusalem, så jeg komme ned fra himlen fra Gud, rede som en brud, der er smykket for sin brudgom. Og jeg hørte en høj røst fra tronen sige:
Nu er Guds bolig hos menneskene,
han vil bo hos dem, og de skal være hans folk,
og Gud vil selv være hos dem.
Han vil tørre hver tåre af deres øjne,

og døden skal ikke være mere,
ej heller sorg, ej heller skrig, ej heller pine skal
være mere.

Thi det, der var før, er forsvundet.

Og han, der sidder på tronen, sagde: »Se, jeg gør
alting nyt!« Og han sagde: »Skriv! For disse ord er
troværdige og sande.« Og han sagde til mig: »Det
er sket. Jeg er Alfa og Omega, begyndelsen og
enden. Den, der tørster, vil jeg give af kilden med
livets vand for intet. Den, der sejrer, skal arve
dette. Amen

Allehelgen er den eneste dag om året der er
dedikeret vores døde. Alle disse helgener, disse
Guds lys, som berigede os med deres liv, men
forlod os igen, ligesom vi en dag skal forlade dem
der elsker os.

Sådan hører døden med til livet, og sorgen med til
at elske. Derfor er livet og kærligheden det vi skal
værd sætte og værne om mere end noget andet.
Men det er ikke noget vi bestemmer over, ikke
noget vi har magt over. Liv og kærlighed er noget vi
får, noget vi modtager, og vi vil miste det hele igen.
Vi ved jo godt, at det er sådan det ér, men vi håber
alligevel, nej vi forventer stædigt, at livet holder
døden på lang afstand, fordi det modsatte er så
uretfærdigt og voldsomt: at selv et barn kan dø, at
ikke engang et nyt liv er beskyttet mod døden. Et
foster kan gå til, og en fuldbåren baby dø endnu før
det ligger i mors arme.

De døde børn vi i dag fejrer, var forskellige i alder, nogle nåede godt igennem barndommen, eller var midt i den, både de og omstændighederne var lige så forskellige som alle os der er her i kirken nu, de var lige så unikke og enestående. Det fælles består i at de er døde, og vi mangler dem og er tvunget til at bære en stor sorg. Sorgens sprog er fælles, det taler vi alle sammen flydende.

Almindeligvis kalder vi gudstjenesten i dag for en Mindegudstjeneste – vi mindes vores døde ... som om vi nogensinde havde glemt dem! Hvem glemmer sit barn? Det ville kræve ukendte kræfter. Forskellen på i dag og alle andre dage er mest, at vi helt legalt kan tale højt om den eller dem som døden har taget fra os. At i dag er vi fredede i vores sorg og savn, i dag må de døde fylde og kirkegårdene være et lyshav. I morgen skal vi helst holde det for os selv igen.

Er døden et tabu? Det var den engang. Vi skal ikke så mange år tilbage i historien, før man var enige om, at hvis vi ikke talte om den døde, så glemte man hurtigt alt om ham eller hende. Og det var det bedste. Børns sorg over døde forældre og søskende blev ført anerkendt så sent som i 1980'erne! Det var grufuldt for de børn der blev tvunget til tavshed og efterladt alene med deres sorg og 1000vis af spørgsmål.

I dag er det anderledes. Vi er klar over, at dem der dør fra os, ikke forsvinder ud i glemslen, selvom vi ikke taler om dem længere. Og vi ved, at sorgen transformerer os, intet bliver helt som før. Der udgives gode, kloge bøger om død og sorg i en lind strøm.

Men det er stadig ikke godt nok. Nu er det ikke længere døden der er et tabu, men dét er lidelsen, smerten, pinen, et menneske med et knust hjerte – det er dét, der får folk til at fjerne sig fra et menneske der har mistet sit barn eller barnebarn, eller bror, eller søster.

Lidelse er det værste vi ved, andres lidelse er alt for krævende og vi giver fortabt overfor den.

I vores tidsalder pakker vi lidelsen væk: ind med den på hospitaler, institutioner, hospicer. Eller over til psykologen med den, som om sorg kan behandles væk. Vi er godt afvænnet med at forholde os til den.

Vi regner ikke lidelsen for at være produktiv, den er ubehagelig og skal dæmpes og overstås hurtigst muligt. I de sorggrupper jeg har haft, har det altid været et fast tema: Andres – og egne - forventninger om, at man hurtigt 'kommer videre'. Og derfor stor, stor ensomhed i sorgen når det jo ikke sker.

Vi ser denne skræk for lidelsen andre steder også: Der er efter sigende et stort folkeligt ønske om

aktiv dødshjælp, hvad det så end indebærer, men ønsket er, at ingen skal lide unødigt når det alligevel er sikkert, at døden vil indtræffe før eller siden.

At stå vedsiden af den lidende, tage opgaven på sig med at trøste og lindre, og være følgeskab og kærligt, trofast nærvær for en tid, er blevet fuldstændig uvant for os. Vi tror ikke engang på, at vi har de evner der skal til. Tid til det, har vi i hvert fald ikke - og det er jo rigtig nok, men der findes plejeorlov. Den lidende ved, at hun er til besvær og ikke hører med længere.

Sådan er det også for mange sørgende, der efter den første tid efterhånden lades i stikken og må bære sorgen alene. Og til hverdag må vænne sig til at tage sin tapper-maske på, så omgivelserne kan slippe for at forholde sig til det der er sket.

MEN barnet er ikke bare et smertefuldt minde, man kan blive mindet om, og ellers glemme lidt igen. Den forståelse er alt for fattig. Jeg brugte ordet 'transformeret' før. Når vi får et barn, så bliver vi transformeret. Vi forandrer os til noget andet, det sker helt automatisk, både hormonelt, følelsesmæssigt og med vores selvopfattelse. Og det sker også, hvis barnet dør fra os. Det er så store livsbegivenheder, at det forandrer os for altid. Det er ikke mindet om

barnet der forandrer os, men vores forbundethed, for den kan døden ikke ændre på.

Barnet forbliver en del af os – en slags energi der bliver ved med at sitre og sende små stød til hjertet.

For nogle bliver barnet med tiden en aktiv forbindelseslinje mellem levende og døde.

For andre, så hjælper barnet med vigtige beslutninger der skal tages.

Eller barnet bliver ganske enkelt den man lever til ære for – den man holder ud for, når meningen ikke kan findes.

Barnet **ér** stadigvæk. Det er forskelligt hvordan det **ér**, hvordan barnets energi påvirker os, der kan være stor forskel, - og energien kan forandre sig over tid, men det barn man ventede, det barn man fik er meget mere end et minde.

Allehelgen fejrer vi alle de døde vi elsker og har med os hver evig eneste dag i alt hvad vi gør, og græder over, at de ikke er her hos os, hvor de burde være. Vi skal takke dem for det de gav os og gjorde os til, takker for den sårbarhed og menneskelighed der fulgte med tabet af dem.

Vi fik blik for lidelsen og lærte at være i stue med den. Også de andres lidelse. Og selv om livsmodet kom på en alvorlig prøve, så er det i lyset af døden vi forstår, hvor vigtigt livet er.

'I skal elske Gud og jeres næste som jer selv' er det kristne budskab. Når vi elsker, så får livet mening. Og her menes der ikke kun følelser, de kan jo

svinge i styrke, nej, der menes handling: Vi skal elske i ord og med hænder og fødder. Vi skal elske livet frem i hinanden.

Når vi hjælper et lidende menneske, uanset hvor vanskeligt det kan være for os at gøre det, ér det slet ikke kun for den lidendes skyld, men lige så meget for vores egen. For dét er at nå vores bestemmelse, altså at udleve det vi som mennesker er bestemt til: nemlig at være noget for hinanden.

Og vi er allermest for hinanden, når vi kan stå sammen i den største sorg.

Den evne og meningsfulde opgave har vi alle fået betroet: At være et godt og kærligt medmenneske. Sådan forbinder Gud os med hinanden – sådan hører vi samme. Uden de andre er vi intet. Vi lever i forhold til hinanden, vi ér noget i forhold til hinanden.

Gudstjenesten vi her er samlet til – minder os om det, at vi hører sammen. Og her kan vi komme så udmattede og tyngede det skal være: det mørke vi bringer med herind, fordrives af Guds lys. Her er håbet ikke vores egen kræftpræstation, men en strøm af kærlighed der løfter os i med ord som: 'Gud selv vil være hos dem. Han vil tørre hver tåre af deres øjne, og døden skal ikke være mere'.

Fred være med jer alle.

Amen.